

Український Центр Медіації

Медіація: як швидко та
ефективно вирішити спір

ЩО ТАКЕ МЕДІАЦІЯ?

Медіація – це метод вирішення спорів із залученням **посередника (медіатора)**, який **допомагає сторонам спору** налагодити процес комунікації і проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб **вони змогли самостійно** обрати той варіант рішення, який відповідатиме їхнім інтересам і задовольнить їхні потреби. На відміну від формалізованого судового чи арбітражного процесу, під час медіації сторони доходять згоди самі – **медіатор не приймає рішення** за них.

ДЛЯ КОГО МЕДІАЦІЯ?

Розгляньте можливість використання медіації, якщо:

- У Вас, як фізичної або юридичної особи, виник спір або конфлікт з іншою особою, який необхідно вирішити швидко і ефективно, і при цьому бажано зберегти партнерські стосунки;
- Спір знаходиться на стадії передачі матеріалів до суду, але Ви вагаєтеся, чи отримуєте бажаний результат;
- Спір вже розглядається в суді, але Ви не задоволені тим, як триває процес, і шукаєте альтернативні способи вирішення спору.

ПРОЦЕДУРА МЕДІАЦІЇ

Хто бере участь у медіації?

Надзвичайно важливо, щоб сторони особисто брали участь у медіації, бажано за сприяння юристів, які, враховуючи усі досягнуті домовленості, допоможуть правильно скласти остаточну угоду у разі врегулювання спору. За взаємною згодою сторін можуть залучатися інші особи, наприклад, спеціалісти, чия присутність допоможе краще зрозуміти ситуацію.

Навіщо залучати посередника, не уповноваженого приймати рішення у спорі?

Нейтральна третя сторона у процедурі медіації має фундаментальне значення, адже вона сприяє проведенню переговорів між сторонами таким чином, щоб ті могли самостійно віднайти рішення у спорі. Медіатор організує процес переговорів таким чином, щоб допомогти виявити та проаналізувати справжні інтереси сторін, що іноді мають набагато більше значення, ніж правові позиції. Через те що сторони не завжди готові говорити одна з одною про власні пріоритети, без такої допомоги їм часто не вдається досягти згоди.

Чи є сенс застосовувати медіацію, коли вже розпочато судову процедуру?

Безперечно, так. Результат розгляду справи у суді зазвичай важко передбачити, а сама процедура судового розгляду залишається поза контролем сторін. Відомо, що забезпечити виконання навіть сприятливого для сторони рішення може бути проблематично. Саме безпосередня участь сторін у виробленні взаємоприйнятого рішення підвищує гарантії того, що домовленість буде дотримана і виконана у майбутньому. Статистика підтверджує, що угоди, досягнуті в результаті медіації, виконуються набагато сумлінніше, ніж судові рішення. До того ж, якщо сторона не задоволена результатами медіації, ніщо не перешкоджає їй звернутися до суду або повернутися до судового розгляду.

Яка юридична вага угод, досягнутих у результаті медіації?

Загалом угода, укладена в результаті медіації, може мати силу цивільно-правового договору за умови її відповідного посвідчення. У разі необхідності, з угодою, укладеною після завершення медіації, сторони можуть:

- звернутися до нотаріуса для нотаріального посвідчення досягнутих домовленостей;
- звернутися до суду для укладення мирової угоди;
- укласти договір, підписаний уповноваженими особами сторін і посвідчений ними у належному порядку.

ОСНОВНІ ПЕРЕВАГИ МЕДІАЦІЇ

Економія часу та коштів. У порівнянні з судовою процедурою вирішення спору шляхом медіації не є тривалим та може суттєво заощадити кошти для сторін. Це можливо за рахунок скорочення часу на розгляд спору, економії судових витрат та робочого часу співробітників компанії, які залучені до розгляду справи і змушені відволікатися від своїх безпосередніх обов'язків.

Приватність. Судовий розгляд – це відкритий публіці і пресі процес, а отже, кожен може дізнатися усі подробиці вашого спору, ділових стосунків чи приватного життя. Конфіденційність – один з принципів медіації, який дозволяє вам вирішити спір приватно і з гідністю.

Виграшне рішення для обох сторін. У процесі медіації не існує переможця та переможеного. Мета медіації – знайти рішення, яке задовольнить обидві сторони. Тільки за такої умови медіація вважатиметься успішною. Чим відвертішими будуть обидві сторони щодо своїх потреб, тим більше шансів, що вони зможуть виробити творче рішення, яке задовольнить їхні справжні інтереси як щодо минулої ситуації, так і на майбутнє. В суді навряд чи буде застосовуватися подібний підхід до прийняття рішення.

Більша ймовірність виконання рішення. Сторони, які самостійно досягли згоди і виробили рішення спільно, на основі власних потреб, більш вмотивовані виконувати досягнуті домовленості порівняно з рішенням, прийнятим за них третьою стороною (у суді).

Збереження ділових стосунків. Угода, укладена в результаті медіації, є таким балансом інтересів і потреб сторін, коли вони самостійно готові взяти на себе певні взаємні обов'язки. Така угода допомагає зберегти існуючі ділові стосунки між сторонами і зміцнити довіру між ними у майбутньому, на відміну від судової або арбітражної процедури, у якій одна зі сторін програє. Медіацію часто порівнюють з процесом «зцілення», адже вона дає можливість сторонам відверто і безпосередньо поспілкуватися про те, що їх турбує, і узгодити подальшу взаємодію.

Неформальність процесу. Традиційний судовий розгляд – це змагальна процедура, яка може бути досить агресивною, якщо сторони ворожо налаштовані одна до одної. Основна увага тут приділяється фактам, тоді як реальні інтереси сторін не беруться до уваги. Сторони спілкуються одна з одною опосередковано – через юристів і суддю. На противагу цьому, медіація покликана допомогти сторонам налагодити безпосередній діалог і віднайти рішення проблемі шляхом співпраці. Медіація дозволяє знизити емоційну напругу між сторонами, яка виникла внаслідок конфлікту. Це дозволяє учасникам «розкритися» і віднайти найкращий варіант рішення спору. Крім того, за допомогою медіації можна одночасно і за участі декількох сторін обговорити і узгодити позиції щодо широкого кола взаємопов'язаних питань, а не лише вузького предмету спору.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МЕДІАЦІЇ

Добровільність. Сторони беруть участь у медіації добровільно – під час прийняття рішення про медіацію, в процесі її проведення, досягнення домовленостей і виконання рішень. Самовизначення – фундаментальний принцип медіації. Він вимагає, аби процес медіації спирався на здатність сторін досягти добровільного, взаємоприйнятого рішення.

Конфіденційність. Усе, що відбувається під час медіації, має конфіденційний характер. Будь-яка інформація, записи, звіти або інші документи, надані Українському Центру Медіації (УЦМ) та медіатору під час підготовки до медіації або вироблені в процесі медіації, є конфіденційними. Медіатор не має права розкривати іншій стороні або іншій особі інформацію, отриману від сторони в ході приватної зустрічі, без згоди на те сторони, яка надала таку інформацію. Конфіденційність є обов'язковою умовою угоди про проведення медіації, яку підписують усі учасники медіації.

Незалежність медіатора. Кожній зі сторін надається право самостійно обрати медіатора з реєстру незалежних медіаторів УЦМ. Медіатор, який обирається сторонами і призначається УЦМ, повідомляє сторонам і УЦМ, якщо він чи вона має будь-яку особисту чи фінансову зацікавленість у результаті медіації або про наявність будь-яких інших відомих йому/їй обставин, що можуть призвести до конфлікту інтересів у медіації.

Неупередженість медіатора. Думка кожної зі сторін однаково важлива для медіатора. Медіатор не має право висловлювати власну думку щодо сутності конфлікту. Концепція безсторонності медіатора – центральна у процесі медіації. Безсторонність означає свободу від фаворитизму та неупередженість. Медіатор не приймає подарунки, послуги або інші блага, отримання яких може викликати сумніви у тому, що медіатор неупереджений.

Правомочність сторін. Медіація може бути перервана або припинена у будь-який час за ініціативи будь-кого з учасників медіації. Кожна сторона самостійно визначає склад учасників (юристи, родичі, повноважні представники та інші). Зрештою сторони самі вирішують, за яких умов вони будуть укладати угоду чи припинити медіацію.

Гнучкість процедури. Через те, що сторони спору мають погодитися з усіма домовленостями, досягнутими в результаті медіації, вони зберігають контроль за процесом. Рішення приймається сторонами добровільно, без тиску з боку медіатора. Сторони мають право відмовитися від будь-яких запропонованих рішень та звернутися до інших способів вирішення спору.

ФОРМАТ ПРОВЕДЕННЯ МЕДІАЦІЇ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ МЕДІАТОРА

Медіація може відбуватися у форматі як спільних, так і окремих приватних (медіатор-сторона) зустрічей. Кожній стороні мають бути забезпечені рівні можливості брати участь у дискусії.

Медіатор може проводити медіацію у спосіб, який він вважатиме доречним, враховуючи обставини справи, побажання сторін та необхідність швидкого і ефективного вирішення спору. Медіатор не уповноважений приймати рішення замість сторін. Медіатор може припинити медіацію, якщо, на його думку, сторони не докладають достатніх зусиль для вирішення спору.

ЯК ДОМОВИТИСЯ ПРО МЕДІАЦІЮ

- Крок 1.** Якщо вам порекомендували медіацію як спосіб вирішення конфлікту або спору, дізнайтеся про це більше на сайті www.ukrmediation.com.ua або зверніться за додатковою інформацією до Українського Центру Медіації (УЦМ) за телефоном у Києві (044) 490 66 35.
- Крок 2.** Зверніться до УЦМ із запитом щодо проведення медіації.
- Крок 3.** Після погодження з іншою стороною спору дайте їй контакти представнику УЦМ, який зв'яжеться з нею, пояснить суть медіації і пропонувані дії та з'ясує її наміри щодо участі у процесі медіації.
- Крок 4.** Після того, як сторони погодилися на проведення медіації, представник УЦМ надає їм можливість самостійно обрати медіатора із запропонованого реєстру медіаторів УЦМ.
- Крок 5.** Після погодження кандидатури медіатора сторонам необхідно домовитися про місце, день і час проведення медіації, а також завітати до УЦМ, щоб підписати угоду про медіацію і оплатити послуги щодо проведення процедури.
- Крок 6.** Сторонам необхідно надати медіатору коротку письмову довідку про сутність конфлікту, виклавши факти, які вони вважатимуть за необхідне згадати. Для з'ясування обставин спору та інтересів сторін медіатор може призначити телефонну розмову або попередню зустріч з кожною зі сторін окремо.
- Крок 7.** У погоджений день і час сторонам необхідно з'явитися на медіацію або заздалегідь попередити про зміну обставин, якщо таке сталося.

	СТОРОНИ СПОРУ	УЦМ	МЕДІАТОР
1.	Одна зі сторін звертається до УЦМ з проханням зв'язатися з іншою стороною спору і запропонувати медіацію	Контактує з іншою стороною спору	
2.	Отримують формальну пропозицію погодитися на процедуру медіації і підписати угоду про медіацію	<ul style="list-style-type: none">• Готує угоду про медіацію• Враховуючи специфіку спору, складає перелік доступних медіаторів і подає його сторонам	
3.	Вибирають медіатора	Призначає медіатора	Погоджується бути медіатором у спорі і підтверджує відсутність конфлікту інтересів
4.		Контактує зі сторонами для того, щоб організувати підписання угоди про медіацію і зустріч з медіатором	
5.	Передають медіатору коротку письмову довідку про сутність конфлікту, виклавши факти, які вони вважатимуть за необхідне зазначити		Вивчає поданий матеріал і зв'язується зі сторонами з метою уточнення інформації і підтвердження зустрічі для проведення медіації

ПОРІВНЯННЯ ОСНОВНИХ ПРОЦЕСІВ ВИРІШЕННЯ СПОРУ

	Приватні переговори	Медіація	Судовий розгляд
Підстави	Домовленість про переговори	Домовленість та договір про участь у медіації	Судовий позов
Характер	Участь на паритетних засадах	Участь на паритетних засадах	Змагальний процес
Початок	Одна сторона контактує з іншою за власною ініціативою	За зверненням сторони, УЦМ може зв'язатися з іншою стороною	Повідомлення про попередній розгляд справи через суд
Труднощі	Відсутність особи, яка керує процесом	Переконати іншу сторону розпочати процедуру	З'ясування суті спору; виконання рішення
Тривалість	Може бути різною. Переговори можуть затягнутися через брак організації процесу	Заздалегідь оцінюється сторонами, контролюється УЦМ та медіатором. Добровільність участі налаштовує сторони вирішити спір якнайшвидше	Багато часу забирає призначення справи до розгляду. Інша сторона може не з'явитися до суду, – судові засідання відкладатимуться
Ступінь контролю сторін над результатом і процесом	Високий	Високий	Низький
Регулювання	Неформальна процедура	Правила медіації та Кодекс етики медіатора	Процесуальне законодавство
Роль юристів	Забезпечення співпраці чи змагальності процесу в залежності від виду переговорів, у яких вони беруть участь	Забезпечення співпраці. Ефективний внесок у переговори, які проводяться за допомогою третьої нейтральної сторони. Правове оформлення результатів медіації	Забезпечення змагальності процесу під час здійснення захисту
Роль нейтральної третьої сторони		Посередництво у переговорах та налагодження комунікації (медіатор)	Прийняття рішення на основі закону (суддя)
Ризики	Відсутність згоди або формальна згода	Відсутність згоди	Непередбачуваний результат та складність у виконанні рішення
Порядок формалізації результату	Домовленість або договір	Домовленість, угода або договір	Постанова або рішення суду
Відносини між сторонами	Залишаються невизначеними	Покращені	Можуть погіршитися і бути розірвані

Яка роль Українського Центру Медіації у проведенні незалежної медіації?

УЦМ як нейтральна організація, що призначає медіатора за вибором сторін і допомагає організувати процедуру медіації, створює умови, які дозволять найбільш ефективним чином налагодити діалог між сторонами і допомогти їм досягти консенсусу у вирішенні спірної ситуації, враховуючи їхні інтереси і усі обставини кожного конкретного спору.

Які гарантії незалежності, неупередженості та нейтральності медіатора?

Усі медіатори УЦМ дотримуються Кодексу етики медіатора, що встановлює принципи поведінки і основні засади діяльності медіаторів, жодним чином не пов'язані з будь-якою зі сторін спору і підписують окреме положення про відсутність конфлікту інтересів для кожної конкретної медіації. Кодекс етики медіатора розміщений на веб-сайті УЦМ. Медіатори УЦМ – це професіонали у різних галузях і сферах діяльності, які пройшли спеціальний курс навчання і отримали сертифікати для проведення медіації.

Український Центр Медіації був створений 2008 року при Києво-Могилянській Бізнес Школі, заснованій у Національному університеті “Києво-Могилянська академія”, одному з найстаріших університетів Східної Європи. Центр проводить навчання з медіації у сфері корпоративних відносин і в організації та надає послуги незалежної медіації. 17 випускників програм з підготовки медіаторів дістали міжнародну акредитацію від Центру ефективного вирішення спорів (CEDR), Великобританія. Більш детальна інформація на веб-сайті www.ukrmediation.com.ua

Можливі види медіацій в УЦМ:

- Медіація у сфері корпоративних відносин;
- Медіація в організації/у сфері трудових відносин;
- Медіація у сфері захисту прав інтелектуальної власності;
- Медіація у сфері охорони здоров'я;
- Медіація у сфері захисту прав споживачів;
- Медіація у сфері сімейних стосунків.

Український Центр Медіації був створений за підтримки пілотного проекту **Міжнародної фінансової корпорації (IFC) «Впровадження медіації у сферу корпоративного управління в Україні».**

IFC, член Групи Світового банку, створює можливості для людей подолати бідність та поліпшити життя. IFC сприяє сталому економічному зростанню країн, що розвиваються, підтримуючи розвиток приватного сектору, мобілізуючи приватний капітал, а також надаючи компаніям і урядам консультативні послуги та послуги з управління ризиками. Більш детальна інформація на веб-сайті www.ifc.org

kmbs

Києво-Могилянська
Бізнес-Школа

Контактна інформація:

Галина Єрьоменко
Керівник Українського Центру Медіації
[kmbs]

вул. Іллінська, 9
Київ, 04070, Україна
Тел./факс: [+38 044] 490 66 35
E-mail: eremenko@kmbs.com.ua
www.kmbs.com.ua
www.ukrmediation.com.ua

У СПІВПРАЦІ З

Владислава Каневська
Керівник пілотного проекту IFC
«Впровадження медіації у сферу
корпоративного управління в Україні»

вул. Спаська, 30А
Київ, 04070, Україна
Тел.: [+38 044] 490 64 00
Факс: [+38 044] 490 64 20
E-mail: vkanevska@ifc.org
www.ifc.org/ukraine